

ПРЕТСТАВКА НА Г. МИНИСТРА ПРОСВЕТЕ

Сталешки проблем, односно питање свршених ученика наших државних средњих техничких школа свију одсека па према томе и одсека наше геометарске струке, последњих година формира јасно наш став.

Данас после пуних осам година, када су се наше колеге већ вратиле из иностранства са студија, са даљег усавршавања и наше струке јасно се је показало да је у пуном смислу дошло време да се тај нај сталешки проблем скине са дневног реда.

Свршене ученике средњих техничких школа и оне који су данас студенти страних факултета и оне који су већ дипломирали у иностранству (90% у Чехословачкој), данас још више него пре зближили су и везали у паралелну сарадњу наши сталешки интереси чија је пуна форма дошла до изражаја у питању дефинитивног решења уписа наших свршених ученика средњих техничких школа на домаће техничке факултете.

Удружење геометара ову акцију водило је кроз целокупни период времена.

Из поднесене преставке, јасно се види да је већ одавно требало решити са званичне стране ово наше сталешко питање а ситуација изнесена у њој јасно показује наш став и одбрану наших сталешких интереса. Преставка гласи:

Господину МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ — Београд

Господине Министре,

Дипломирани инжењери, архитекте и студенти са бивших чехословачких високих техничких школа и свршени ученици наших државних средњих техничких школа учтиво Вас моле, да донесете хитно законску уредбу која ће садржати следеће три тачке:

1) Дипломираним инжењерима и архитектима са бивших чехословачких високих техничких школа, који су пре факултета завршили нашу државну средњу техничку школу, т.ј. свима онима који по ондашњим законима Чехословачке имају право носити сталешки назив „инжењер“ (Ing), признаће се дипломе без полагања икаквих допунских испита, слушања допунских семестара, група или појединих предмета и вежбања у лабораторијуму.

Објашњење и оправдање ад 1)

До 1932 г. свима нашим држављанима који су студирали и завршили за инжењере и архитекте у иностранству (око 90% у Чехословачкој) на високим техничких школама, признате су — нострифициране — инжењерске дипломе које су стекли у иностранству. У том смислу донета је и потврда 1932 г. у **Закону о средњим техничким и мушким занатским школама** (Служб. новине од 9-IV-1932, година XIV. Бр. 82 — XXXVI) у коме § 97 гласи:

„Ученици који на дан ступања на снагу овог Закона нису још свршили средњу техничку школу по завршетку исте моћи

ће продужити школовање на домаћем техничком факултету под условима за пријем које буде одредио Закон о универзитетима.

Ученици који су завршили средњу техничку школу у земљи до дана ступања на снагу овог Закона, а уписали су се као редовни слушаоци на једном од техничких факултета на страни или су такав факултет свршили, признаће се та спрема и диплома коју су на таквом факултету стекли“.

С обзиром на § 97, тј. да свршени ученици средњих техничких школа „по завршетку исте могу продужити школовање на домаћем техничком факултету“, наше Министарство просвете је и даље (од 1932 до 1940 г.), преко својих школских референата у иностранству вршило, као и пре 1932 г., школски надзор о владању и о напредовању студија и према томе сваке године издавало одобрења за упис и даље школовање на страни а највише за Праг и Брно.

Таква су школска одобрења имала важити као државни документи — безусловни прилози — уз молбе за одобрење студирања у иностранству.

Исто тако, 14 марта 1939 г. долази измена Закона о средњим техничким и мушким занатским школама (Службене новине бр. XV, год. XXI) где § 97 гласи:

„Ученици, који на дан ступања на снагу овога Закона нису још свршили средњу техничку школу по завршетку исте моћи ће продужити школовање на домаћем техничком факултету под условима за пријем које буде одредио Закон о универзитетима а у смислу § 4 овог закона.

Ученицима који су завршили средњу техничку школу у земљи а уписали су се на једном од техничких факултета на страни или су такав факултет свршили признаће се та спрема и диплома моју су на таквом факултету стекли према Уредби о нострификацији диплома“.

Пошто од 1932 г. до 1940 г. тј. пуних 8 (осам) година није испуњено законско обећање из § 97 Закона о средњим техничким школама и мушким занатским школама, да свршени ученици средњих техничких школа „по завршетку исте могу продужити школовање на домаћем техничком факултету“ а то зато, јер се против изјаснио и стално изјашњава Универзитетски сенат и Професорски савет на челу са деканом београдског техничког факултета Господином Миланом Нешићем то, да не би наше генерације већ дипломираних инжињера и архитеката из година 1936, 1937, 1938, 1939 и 1940 пропале у сталешком смислу као неравноправни поданици наше отаџбине, молимо Државу преко Вас, Господине Министре, да се испуни све оно наведено под 1).

Ми смо уверени, Господине Министре, да ћете схватити ситуацију у којој се већ четири године налазе ови наши дипломирани инжињери и архитекте, да ћете схватити колико је то моралан и материјалан удар за њих — већ сада државне, самоуправне и приватне службенике — због неизвршавања законских

обећања док су сви такви наши дипломирани инжењери и архитекте потпуно лојални поданици наше Отаџбине, старатељи породица и у већини резервни официри.

Због досадашње немогућности ностификације диплома, ови млади синови наше земље одлазили су често за увек из наших редова, из наше Отаџбине у иностранство, где су добијали пуна права у сталешком смислу, а то је био чист губитак за нашу Државу, војску и народ.

2) Студенти бивших чехословачких високих техничких школа, који су пре тога завршили нашу државну средњу техничку школу, могу наставити студирање на домаћим техничким факултетима с тим, да им се признају сви до тада положени испити, сви пројекти и сва вежбања у лабораторијуму и у цртаоницама и пракса на терену, техничким државним и приватним предузећима.

Објашњење и оправдање ад 2)

После затварања свих ческих високих школа од стране Немачког Рајха 1939 године, наша држава није у целости извршила прихватање наших студената, него је извршила делимично прихватање, тј. само прихватање припадника Бановине Хрватске, а студенти из српских и словеначких крајева још и данас нису ни одкога прихваћени.

Бан Бановине Хрватске својом „одлуком од 13 ожујка 1940 г. Бр. 7398/40 одобрио је закључак Савјета техничког факултета у Загребу од 18 сијечња 1940 године и Свеучилишног сената од 26 сијечња 1940 г., да се изузетно допусти прелаз на Технички факултет у Загребу оним апсолвентима средње техничке школе, који су били уписани и студирали до прекида услјед ратних заплета на ческим високим школама а према прописима који су вриједели за те високе школе, тиме да надокнаде оне предмете које нијесу слушали на ческим високим школама а који се предавају на техничком факултету у Загребу.

Овом се изузетном дозволом не мијења § 32 Закона о универзитетима као ни чл. 190 опће уредбе о универзитетима, јер дозвола има вриједити искључиво за пријелаз оних наших студената, који су према тамошњим прописима били уписани на којој ческој високој техничкој школи, а којима је услјед затварања ческих школа на три године прекинут даљи студиј у Ческој.“

Студенти из српских и словеначких крајева очекују од Вас, Господине Министре, пошто је већ почео рад на техничким факултетима, да донесете уредбу која ће одмах без одуговлачења поправити тежак положај нашег студентства са страних високих школа, који је настао због пропуштеног времена и утицаја на материјално стање њихово и њихових породица, које од њих очекују да што пре заврше студије и постану продуктивни чланови друштва, породице и државе.

3) Изузетно од § 32 Закона о универзитетима могу се за редовне слушаоце техничког факултета уписати свршени ученици средњих техничких школа са положеним завршним испитом.

Објашњење и оправдање ад 3)

У Бановини Хрватској приступљено је решењу питања продужења студија дипломираних техничара средњих техничких школа на техничком факултету у коме је циљу донета следећа законска одредба:

„Уредба о извршењу прорачуна Бановине Хрватске за 1940/41. Свршени ученици средњих техничких школа са положеним завршним испитом моћи ће продужити школовање на домаћем техничком факултету под условима за примитак, што их буде одредио **Закон о свеучилиштима**, а у смислу § 4 **Закона о средњим техничким и мушким занатским школама** од 31 ожујка 1932 г. I бр. 9857—I.“

Цитирамо § 4 **Закона о средњим техничким и мушким занатским школама**:

„Средња техничка школа са завршним испитом има ранг потпуне средње школе са вишим течајним испитом.“

Међутим, § 32 **Закона о универзитетима гласи**:

„За редовне слушаоце универзитета примају се лица са сведочанством о положеном испиту зрелости у **средњим школама** (гимназијама, реалним гимназијама и реалкама)“.

Исто тако, недавно је донета и следећа Уредба:

„У Име

Његовог Величанства

Петра II

по милости Божјој и вољи народној

Краља Југославије

Краљеви Намјесници

на предлог Бана Бановине Хрватске, а на основу чл. 15 став 4 Уредбе о Бановини прописују ову

УРЕДБУ

о упису свршених ученика средњих техничких школа на Загребачки технички факултет

Члан 1.

Изузетно од § 32 **Закона о универзитетима** могу се за редовне слушаоце на загребачком Техничком факултету уписати свршени ученици средњих техничких школа **са подручја Бановине Хрватске** а то само на одговарајуће отсјеке које су учили на средњој техничкој школи.

Банском наредбом прописат ће се увјети за полагање пријемнога испита.

Члан 2.

Ова Уредба ступа на снагу с даном објаве у Народним новинама.

4 листопада 1940

Београд.

Павле, с. р.

Р. Станковић, с. р.

Др. Перовић, с. р.

Бан Бановине Хрватске
Др. Иван Шубашић, с. р.“

Према томе, § 32 Закона о универзитетима треба да се допуни и да буде сагласан са §§ 4 и 97 Закона о средњим техничким и мушким занатским школама. У скоро свим културним државама свршени ученици средњих техничких школа имају предност према лицима са сведочанством зрелости на средњим школама — гимназијама приликом уписа и студирања на техничком факултету (не полагају на пр. дескриптиву и математику, признају им се графички радови итд.), те апсолвенти наших средњих техничких школа очекују од Вас, Господине Министре, да — као што је то решено за Бановину Хрватску — донесете Уредбу која ће омогућити упис на техничке факултете у целој земљи свршеним ученицима средњих школа из српских и словеначких крајева.

У име дипломираних инжењера бивших чехословачких високих техничких школа,

Инж. Душан Н. Сланкаменац

У име бивших слушаалаца на чехословачким високим техничким школама

Инж. канд. Александар И Ђорђевић.

У име Савеза техничара,

Дипл. техн. Живко В. Миловановић.

У име Удружења геометара и геодета Краљевине Југославије
Димитрије Милачић.

Б. Вучинић

ЈЕДНО ЖИВОТНО ПИТАЊЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Питање земље је најважнији проблем за економски развитак Црне Горе. Ова привредна грана налази се данас на примитивном ступњу, али у једној рационалној економској политици могла би имати велику будућност. Истина било би непаметно тражити материјални опстанак црногорског народа искључиво у земљорадњи и повећању оранице. Ова покрајина располаже таквим природним богатствима да се отварају могућности за успешан развој скоро свих привредних грана. Довољно је указати на богатство у шумама и рудним благом. Дозрелог шумског дрвета у Црној Гори има најмање 100 милиона кубних метара, а на сваки кубни метар може се зарадити око 30 златних франака. О могућностима за развој рударске индустрије не треба ни говорити.

Од укупне површине Зетске банов. 30.997 кв. км. има непродуктивног земљишта (камењара и под водом) 6.416 кв. км. земљишта под шумом 11.391 кв. км., а земљишта погодног за обрађивање свега 12.280 кв. км. Према једном попису, становника има 925.516. То значи да на сваког становника просечно долази по око 133 кв. метра радне земље. Довољна је ова бројка па да се види огромна глад за земљом; кад се томе дода да је земља главни извор за опстанак 80% становништва, онда је разумљива тежња

црногорског сељака да дође до парчета земље. У овој покрајини рало земље плаћа се просечно око 10 хиљада динара! Нису ретки случајеви да се рало земље плати и до 30.000 динара. А површина обрадивог земљишта овде се не повећава, већ се смањује. Свакодневно се увећава површина земљишта које се налази под водом и у мочварама. Место да идемо напред, ми назад ујемо.

Земља се обрађује средствима којима се обрађивала пре 50 до 100 година.

Предвиђени мелиорациони радови означени су као први привредни радови у Црној Гори. Према обавештењима која су се могла добити последњих година на надлежном месту, изгледало је да је мелиорационо питање у Црној Гори ушло у фазу решавања. Ово питање дошло би на прво место у плану економске обнове Црне Горе. У томе се слажу сва гледишта.

Овај крај има велике комплексе плодне земље, али се она, добрим делом, налази под водом, те је ван могућности обраде.

Никшићко Поље је једно од највећих поља у Зетској бановини. Питање исушења и наводњавања овог поља је главно животно питање околине Никшића. Сад се две трећине Поља налази под водом. Поставља се питање одводњавања и исушења доњег дела Поља и наводњавање горњег дела. Исушењем Поља добило би се око 5.700 ха зиратне земље. У сврху извођења ових радова имале би се подићи 2 хидроцентралне по 600 коњских снага. Обе хидроцентралне стајале би око 10,5 милиона динара. Сви радови око исушења Никшићког Поља стајали би око 50 милиона динара. За ове радове био је закључен зајам код Хипотекарне банке у износу од 25 милиона динара. Будућност становништва овог краја зависи од извођења ових радова. Иако је јављено да ће радови почети, од тога није било ништа. Секција која је одређена испитала је терен и извршени су неки припремни радови. О хитности ових радова не треба ни говорити, кад се зна да се у садашњим условима обрадиво земљиште претвара у пустош. Плодне и богате крајеве сила нам отима и претвара у пустош.

Питање исушења Скадарског језера.

Вест да ће ускоро почети радови на исушењу Скадарског Језера примљена је у Црној Гори са особитим задовољством. Питање исушења Скадарског Језера већ одавно је једно од главних привредних питања Црне Горе. Наша штампа поклонила је довољну пажњу овом питању. Време је било да се са речи пређе на дела. Исушењем Скадарског Језера решава се, не само једно еминентно питање ове покрајине, не само питање насушног хлеба читавог једног народа, већ и првокласно здравствено питање. Ово питање интересовало је и турску царевину а касније и Албанију. Поставши господар једног дела Језера, Италија је од првог дана показала интересовање за ово питање, увиђајући сав привредни значај Скадарског Језера.

Површина Скадарског Језера која се стално налази под водом износи 39.500 хектара. Површина земљишта у непосредној

близини језера, које се периодично плави, као што је Хумско блато, реони река Мораче, Црнојевића Ријеке, Црмнице код Вир-Пазара, Бојане итд. износи 41.500 хектара. Познато је да површина Скадарског Језера није одавно оволика колика је данас. Неки старији људи памте велике просторе у близини острва Брањине који су се косили као одличне ливаде или обрађивали као њиве, а данас су стално под водом. Само током 19 века ниво Скадарског Језера подигао се око 2 и по до 3 метра. Планинска река Дрим, која је раније утицала у Медуански Залив, током времена променила је правац јужно од Скадра улила се у реку Бојану, којом отиче Скадарско Језеро. Као и свака планинска река, која се често претвара у опасну бујицу, Дрим уноси у корито мирне Бојане мноштво муља, камена итд. и на тај начин јој онемогућава њену природну функцију одвођења воде из Скадарског Језера. Тако се ниво језера дизао, а површина стално и периодично плављеног земљишта ширила се. Створен је терен немогућ за обраду, а такође и опасан по здравље околног становништва.

Кад се говори о исушивању Скадарског Језера, под тим треба разумети не можда исушење целог језера, него само спуштање нивоа језера за 2 и по до 3 метра, т. ј. враћање језера у стање у коме је било пре него је Дрим затрпао корито Бојане односно у његово природно стање. Спуштањем нивоа језера за 2 и по до 3 метра стална површина језера спустила би се на 30.000 хектара. Добило би се трајно за обраду 9.500 хектара земље. Спуштањем језерског нивоа и локалним мелиорацијама добило би се трајно за обраду 41.500 хектара земљишта, које је данас потпуно неискоришћено. Укупна површина која би се добила спуштањем нивоа Скадарског Језера и локалним мелиорацијама износила би 51 хиљаду хектара. Од тога припало би Југославији 31.000 хектара. Од укупне површине која би припала Југославији данас је под сталном језерском водом 7.000 хектара, а 24.000 хектара под баруштинама.

Укупни трошкови за извршење радова око спуштања нивоа језера и локалних мелиорација рачунају се на 100—150.000.000 динара, а то је ситница у поређењу са добити која би се касније показала. Какав је огромни привредни значај Скадарског Језера види се и по томе што би се његовим исушењем наш пољопривредни биланс повећао за скоро 60.000.000 динара годишње. Какав би пољопривредни биланс био када би се извршиле све мелиорације у Црној Гори?!

Исушењем Скадарског Језера, Бјелопавлићке Равнице и Никшићког Поља добило би се око 40.000 хектара првокласне земље. То би омогућило живот за 40.000 Црногораца који су жељни земље. Обично се узимају за пример наведена три комплекса, јер су они стручњачки измерени, док овоме треба додати и оне комплексе који нису примерни, као околина Улциња до Бојане, пределе око Лима и још број мањих комплекса, разбациани по појединим пољима око река и речица, која би површина изнела, бар десетак хиљада хектара, што би, са гореименованим комплексима омогућио насеље за око 50—60.000 Црногораца, рачунајући

по један хектар на сваку мушку и по један хектар на сваку женску главу.

Овај крај чека на задобијање нових великих простора који имају огромни значај за нашу народну привреду. Становништво се налази у тешкој економској ситуацији, јер се свакодневно извори господарења смањују, док се број становника увећава.

ИЗ КЊИГА И ЧАСОПИСА

Spectator

О БРОЈЕВИМА „ГЕОДЕЗИСТА“ ОД ЈУЛА И АВГУСТА МЕСЕЦА О. Г. БР. 7 И 8

15-годишњица „Геодезиста“

У јулу месецу часопис „Геодезист“ је завршио своју петнајстогодишњицу. Поводом овог догађаја у бр. 8 увршћена су два чланка, који су посвећени историји постанка и развијања часописа — један претставља преглед Уредништва, други — кратка белешка *Н. И. Шилова* — „Из историје журнала „Геодезист“.

При сваком снажном народном покрету, нарочито кад он задире дубоко у друштвену, државну и социјалну структуру, у почетку се мисли да је постигнут преокрет резултат само уздигнутог револуционог таласа.

Тако се дешавало у доба француске револуције, која је чак увела нови почетак у бројању година. Исто то видимо код национал-социјалиста, који обележавају свој долазак на власт, као почетак нове ере. Фашисти су увели поред обичног, међународног система времена, још своју фашистичку еру, од чијег почетка (поход на Рим) броје године фашистичке ере.

Болшевици у погледу времена били су умеренији, па су се ограничили прелазом са Јулијанског на Грегоријански календар. Али у осталом психологија револуционог времена се манифестовала још дуго времена и није још потпуно ишчезла. То се осећало готово у свим гранама државног и друштвеног живота: презриво и негативно гледање на протеклу историју Русије, где су се видели само негативне појаве; организација црвене армије, која је бацила у корпу све тековине и искуство „буржоаских“ војска; правне норме биле су постављене на основе, веома различите од оних, на којима је изградило своје норме друштвено право у капиталистичким државама.

Са временом то се полагаано, а, понекад, и доста нагло мењало: историјска школа Покровског била је оглашена за „искривљене“ генералне линије и њене теорије су елиминисане из школе; место тога је почео култ историјских личности — Александар Невски, Минин и Пожарски, Петар Велики и т. д.

Пред нашим очима се врши све обилнија реорганизација црвене армије, која се је уништењем политичких комесара, увођењем чинова и јерархијских права војних начелника и, најзад, прерадом уредбе о дисциплинској потчињености војника спољном формом се је много приближила ка организацији војска, постојећих на целој земаљској кугли.

Увођењем појма „личне својине“ у правни поредак пробијена је бреша у првобитној правној идеологији.

Али, наравно, било би погрешно схватити да ово поступно искоришћавање у друштвеној организацији тековина човечјег искуства — националног или интернационалног — погађа оне идеје, које је унела у цео свет Руска револуција. Као и сваке идеје, као што и идеје Велике француске револуције, остају непромењене, док не sazре у човечанству, под притиском напретка духовне и материјалне културе, нешто ново, које ће еволуционим или револуционим путем заменити што већ не одговара интересима народа.

У чланку уредништва о 15-годишњици „Геодезиста“ има још свој отсјај психологија првих револуционарних година. Оно води постанак руске геодетске периодичке штампе од првог броја „Геодезиста“. Време до револуције изгледа њему потпуно празном — римско „*tabula rasa*“ и одриче се, као што се често дешава у животу, од предака.

Међутим геодетска штампа има свој почетак много раније који датира од прилике, средином прошлог столећа, кад је изашао први геодетски и геометарски часопис, у којем су суделовали питомци Више геодетске школе у Москви.*)

Много је раније око 1840 г. изашао први том званичног издања Војно-Топо-графског одељења Главног Генералштаба, где поред званичних извештаја о годишњим радовима војних топографа, штампали су чланке и радове, веома значајне за руску геодетску науку и праксу, најпознатији руски војни геодети.

Крајем прошлог столећа, око 1880 г., при „Сверуском друштву испитивача природе“, била је основана „Топографо-геодетска комисија“, која је окупила знатан број људи који су се интересовали геодетским питањима. Већина њих су били цивилни инжењери-геодети. Ова Комисија сваке године је издавала од 1 до 3 обимних зборника из области теоријске и примењене геодезије.

Организовано током деведесетих година прошлог столећа „Друштво руских геометара“ од свог постанка је почело са издањем друштвеног часописа, који се је у почетку односио на информативну интерног друштвеног карактера и носио је име „Билтена“; 1902 г. проширен је у професионално-технички часопис са променом имена на име „Землемѣрное дѣло“ — „Геометарски позив“, и убрзо се развио у солидно повремено издање (12 бројева на више од 100 страна сваки), на чијим су странама били штампани многобројни чланци и расправе чисто геодетске природе.

*) Немајући при руци сав одговарајући материјал морам се служити у својим наводима само сећањем, што, наравно, не дозвољава свугде да обележим тачне датуме.

Око 1904 г. је поникло „Друштво руских инжењер-геодета“; његови чланови су активно сарађивали у часопису „Землемѣрное дѣло“, а расправе више теоријског карактера и обимније по величини издавали су или појединачно, или у облику зборника под насловом „Геодезически Сборник“.

Часопис „Друштва руских геометара“ и издања „Друштва руских инжењер-геодета“ прекинула је 1917 г. руска револуција.

Најзад, 1910 г. почео је излазити у облику свезака, великих по димензијама (in quarto), али малих по обиму (16—24 страна), часопис „Топографическiй и Геодезическiй журнал“, орган војних топографа, са многим интересантним чланцима професионалног и геодетског карактера. На жалост околности интерне природе скратили су живог овог часописа, који је имао све изгледе и могућности да се развије у одличан орган за војну геодезију.

С тога тврђење чланка уредништва часописа да „у до револуционој Русији није постојао штампани периодички орган, који би третирао питања геодезије и картографије“ може се објаснити с једне стране оним расположењем првих година револуције, о којом је било речи у почетку наше белешке, а с друге — оним оправданим поносом, који изазива у уредништву напредак и успех часописа.

Ма какво да је било од стране уредништва одрицање прошлости и њеног утицаја на постанак часописа, она ипак излази на светлост у његовом чланку, где је подвучена „огромна улога“, коју је имао при стварању часописа проф. Ф. Н. Красовски, чија 40-годишњица научног рада пада на ову годину. Знатан број активних сарадника часописа, набројених у чланку, припада старој генерацији, која је са истом активношћу суделовала у геодетским часописима дореволюционе Русије, као што су проф. А. С. Чеботарев, проф. В. В. Данилов и други.

У првим годинама издања часопис су уређивали многи претставници старе генерације.

Али, наравно, и ова заборављена веза са прошлошћу ни мало не смањује успех и напредак часописа, који заиста претставља у садашње доба један од најинтересантнијих и солидних геодетских часописа увек везан са стварношћу и актуелним проблемима.

У свом прегледу чланак наводи да је за 15 година у часопису штампано: 98 чланака по астрономији, 207— о тријангулацији виших редова и питањима теоријске природе, 193— по аероснимању, 309— о картографији, 26— о гравиметрији, 26— о конструкцији инструмената, 136— о топографском снимању, 208— о изравнавању и т. д.

Биланс ја солидан. Њим се може поносити.

За свој наредни задатак уредништво узима разраду низа питања у вези са ваздушном и земаљском фотограметријом ради што ширег њиховог искоришћавања при геодетским снимањима; потпомагање убрзавања израде и издања карата; информацију о свим значајним радовима научно-испитивачких установа и за вода итд.

Уредништво се одрекло штампања обичних чланака и ограничава се по могућности на краће чланке, непосредно везане са постојећим геодетским радовима и њиховим напретком.

Н. И. Шилов у горе наведеном чланку тежи да успостави везу часописа са прошлошћу, коју је занемарио чланак уредништва и наводи из којих издања се после свршетка револуције разиво „Геодезист“. 1918 г. почео је излазити „Ежемесечник Корпуса Военных Топографов“ кога је заменио „Военно-Топографический Журнал“.

Али као непосредни претходник „Геодезиста“ биле су зидне новине „Кипрегел“. које су у штампаном облику изишле први пут 1924 г. 10 Априла 1925 г. „Кипрегел“ променио је своје име на „Геодезист“ и постао је орган Више Геодетске Управе, фабрике „Геодезија“, Војно-Топографске Управе и још неколиких организација.

Стахановски начин у геодетским радовима

„Стахановски начин“ или „стахановштина“ претставља један од начина, који теже ка повећању постигнутих резултата рада у одређени размак времена. Свој назив овај начин је добио по имену једног рударског радника у једном угљенокопу донског басена Стаханова, који је успео са својом бригадом, за време рада једне шихте, да повећа продуктивност за 200 до 300%. То је постигнуто рационализирањем извођења посла, паметнијом поделом рада између учесника бригаде и то по иницијативи самих радника.

У томе баш лежи суштина стахановског начина — скретање пажње радника на сам посао, буђење интереса ка анализи технике рада и њеном усавршавању, стварање предуслова за повећање продуктивности итд.

Да би се то постигло предузете су мере материјалистичког и идеолошког карактера. С једне стране сваки резултат, који превазилази утврђену норму и има стабилан карактер, повећава награду дотичног радника; с друге, он служи једној од најважнијих околности при прелазу на већи положај. При успеху, који би отскакао далеко од нормалног, могло се је рачунати да ће одговарајуће лице постати познато широм целе земље и имати пред собом отворена врата за невероватни успех у животу: Стаханов, на пример, од простог радника је постао директор рудника.

„Стахановштина“ је била доста оштро критикована у иностранству, где се сматрало да она може чак упропастити целе индустријске гране, јер ће при тежњи да што више повећа продукцију, радник неминовно форсирати рад машина, а то ће проузроковати брзи квар и упропашћење стројева и дезорганизацију производње.

У руској штампи много се пише о резултатима стахановског покрета и поред позитивних података не устручавају се да објављују и све његове негативне околности.

Оваква отворена дискусија улази у оквир такозване „самокритике“, која по мишљењу тамошњих диригената може отстра-

нити поступно све негативне појаве у остварењу „стахановштине“ у животу.

„Самокритика“ се састоји у томе, да на скупштинама радника исте индустријске гране, појединци, код којих посао не успева, реферишу о узроцима, који спречавају развитак и напредак рада. Следећа дискусија има за циљ да утврди где леже стварне препреке и да изнађу мере за њихово одстрањење.

У духу „самокритике“ написан је уводник уредништва и чланак В. Н. Лисјука „О повећању продуктивности ваздушне фотограметрије“, штампан у 7 броју „Геодезиста“.

Према њему стахановски покрет у геодетским радовима изражава се у томе да поједине геодетске бригаде стављају себи у задатак да прекораче утврђену норму и подигну рад бригаде на одређену висину,

Тако су постали т. зв. „тысячники“ — они топографи, који при топографском снимању теже да сниме за радну сезону у размери 1:50.000 површину од 1.000 кв. километара при норми од 390 кв. кил.

Према горе наведеним чланцима за успех подухвата стахановаца потребно је:

1) .. строга и тачна организација теренских радова: израда *промишљеног* плана рада на основу фотопланова и рекогносцирања; појачање руководства од стране шефова секција; ослобођење теренских радника од администрације и бригае о снабдевању бригада;

2) .. координација између појединих, међусобно одвојених, делова посла, у смислу одговарајућег напредовања сваког дела и сразмерности потребног броја извршитеља посла;

3) .. усавршавање спреме техничког персонала упоредно са новим начином рада;

4) .. организација сталног кадра нижег персонала — фигураната, шофера, послужитеља итд. са одговарајућом стручном спремом.

Треба признати да би интегрално остварање изнесених мера могло повећати продуктивност геодетских радова под свим околностима. За успех стахановског покрета у геодетским пословима то је, наравно, основни услов.

Главни задатак садашњих геодетских радова у Русији.

За главну наредну задаћу Геодезије у Совјетској Русији стављено је хитно картографирање целе државе.

Пошто је за већи део насељене површине та задаћа решена, то је на ред стављено снимање ненасељених површина североисточних делова европске Русије и огромне, готово бескрајне површине северног Сибира и пустињских делова азијске Русије.

За картографско снимање, које се изводи у размери 1:50.000, потребно је широко развијање радова на одређивању мреже основних тачака помоћу тријангулације, паралактичке полигонометрије, аеротријангулације, полигонских и тахиметријских влакова. При снимању најширу примену има ваздушно снимање са

топографским дешифрирањем и допунским снимањем.

Обрада теренског материјала, израда карата и њихово издање мора ићи упоредо са напредовањем теренских радова.

Садржај овогодишњих бројева „Геодезиста“ се креће у главном у истом оквиру.

У бр. 7 и 8 на област тријангулације се односе следећи чланци:

В. С. Нуварјев у бр 7 предлаже нов начин изравнавања тријангулације („Метод уравниваних триангулациј под условием минимума деформациј троугољников и опыт его применения“), где се поред услова минимума збира квадрата угловних поправака ставља услов истог минимума за поправке страна троуглова. Онда ће деформација облика троуглова мреже бити минимална.

Е. Г. Ларченко пише у бр. 8 о утицају повијања сигнала на угловна мерења и значају под овим околностима контролног дурбина.

Испитивање се изводило помоћу прецизног теодолита Вилда (велики модел) и великог теодолита Хилдебранта са окуларним микрометром на четири странице са различитим положајима инструмената: на земљи, на висинама од 5, 10, 25 и 42 метра и под различитим спољашњим условима, — у пролеће, у јесен, по кишном времену и при ветру.

Мерења са земље дају податке о повијању самог инструмента под утицајем спољашњих фактора — температуре, ветра итд.

Мерења са сигнала вршила су се непрекидно од 1 до 2 дана кроз сваких 10—15 минута, за теодолит Вилда и кроз сваких 1—5 минута за теодолит Хилдебранта. Угао се мерило између две блиске марке, намештене на отстојању од 1 кил. — 1,2 кил. од инструмента тако да би се могло мерење вршити микрометарским померањем алхидаде или помоћу окуларног микрометра.

Нарочито испитивање утицаја ветра изведено је на сигналу од 42 метра; у овом случају дурбин инструмента је стављен управно на правац ветра, а контролни дурбин упоредо са њим.

Огромни прикупљени материјал у многоме расветљава доста замршено питање о утицају померања инструмента и сигнала на угловна мерења.

На жалост, величина чланка у часопису не допушта да се објаве у целости резултати мерења, који су ограничени на неколико графикона и бројних извода писца.

Интересантно је да из графикона следи да померање инструмента иде упоредо са променом температуре (при повећању температуре повећава се и померање), док померање сигнала иде у супротном правцу са током температуре.

Максимална опажања померања су следећа — на висини од 5 метара — до 5“—6“ у току 5 минута (7' за 24 сата); на висини од 10 м — 1" за 5 минута времена (1'—1',5 за 24 сата); на висини 42 м. 2" за 5 минута времена (2' за 24 сата). Ове су цифре релативне, јер оне одговарају различитим условима мерења и различитим конструкцијама сигнала.

Испитивања г. Ларченка имају веома велику важност за усавршавање начина угловних мерења, које усавршавање тражи све већа тачност нових конструкција инструмената.

Ка истој области испитивања утицаја различитих фактора на угловна мерења се односи чланак у бр. 8 П. Добичина — „Ошыбки деления лимбов и вертикалов в геодезических инструментах и их влияние на точность измерения“, где се анализирају различити постојећи начини испитивања поделе лимбуса и долази до закључка да их треба у многоме променити.

К. Н. Терцугов у чланку (бр. 7) „Измерение горизонтальных направлений угломерными инструментами малой точности“ приказује како помоћу веома просте направе (хоризонтална скала на кончаници инструмента) може оспособити мале теодолите са тачношћу читања од $1'—30''$ за мерење угла са повећаном тачношћу до $8''—10''$.

Гравиметријска мерења сачињавају сада један органски део мерења на тријангулацији 1 реда. Њима су посвећени у броју 7 чланци Буланже — „Способ упрощенного расчета ошибки связи двух гравиметрических пунктов“, В. Г. Маурера — „Опыт исследования ходов хронометров“ и Г. А. Монина „Полевой хронометар“, који се односе на питања актуелна за праксу.

С. Ангелов — у чланку „Вычисление поправок за центрировку и редукцию на арифмометре“ објашњава употребу машине за рачунање при рачунању сумарне поправке за редукцију и центрирање и даје веома практичне таблице за такво рачунање са тачношћу до хиљадитих делова секунде.

У бр. 8 Д. С. Шейн „Результаты испытаний электроточной уравнивательной машины“ објављује резултате израчунавања мрежа нивелманских тачака са 3, 4 и 7 условних једначина на електричној машини за изравнавање. Поправке су се рачунале до 0,001 и 0,0001 делова.

Упоредивање резултата добивених на машини са резултатима изравнавања обичним начином показало је да се разлике крећу од 0,000 (већина) до 0,004 (два случаја из 32), односно од 0,0000 до 0,0008.

Као закључак писац наводи да је експериментални примерак машине показао њену практичну подесност, што дозвољава да почне са даљим механичким усавршавањем машине и њеним изграђивањем за практичну употребу.

Већина чланака у бр. 7 и 8, како смо нагласили раније, односи се на фотограметрију, картографско снимање и израду карата.

Проф. Ф. В. Дробишев даје теорију аеротрансформатора SEGН фирме Цајса, која није још објављена од стране конструктора. Најглавнији део целе конструкције сачињава аутоматско фокусирање објектива при промени размере фотографске позитивне слике а која је везана са померањем пет делова апарата.

Уредништво у бр. 8 даје за прво полугође 1940 г. преглед рада надлештева за ваздушно снимање. Таквих надлештава на целој територији државе постоји седам: Московско, Јужно, Се-

веро-Западно, Новосибирско, Средње-азијско, Колимо-Охотско и стална поларна експедиција.

Од годишњег програма рада извршено је 35,9% према 31,2% — у току првог полугођа прошле године.

У чланку се анализирају узроци отступања од предвиђеног програма и тражи се отклањање свих препрека, које коче нормално развијање посла.

Г. Климов у свом чланку „Редуцирование фототриангуляционных групп по избыточным опорным пунктам“ описује практични начин упасовања позитивне фотографске слике на плочи са најмањим отступањем од реалне ситуације.

А. А. Михајлов даје теорију псевдоцилиндричне пројекције за карте света, која би задовољила следеће услове: 1) да се цела територија СССР на картама света се приказује са најмањим отступањима; 2) ... поларни крајеви, који су почели да играју важну улогу за цео свет а нарочито за Русију, морају да се учртају на карту са више детаља и што тачније; 3) ... северни полус, који су дефинитивно открили совјетски научници, треба да добије своје право место на карти.

Какав треба да буде састав појединих врста специјалних карата говоре чланци *И. С. Шмуловца*. „О некоторых вопросах экономической картографии“. *Г. Н. Башлавиной* „Какой должна быть справочная административная карта области“. *Ј. В. Аришова* „Несколько замечаний о листах государственной карты в масштабе 1:1.000.000“. *М. В. Менишова* — „О некоторых установках по составлению генеральной карты в масштабе 1:50.000“.

Техници израде и умножавању карата посвећени су чланци, — *Н. Зубрилина* — „Применение фототехники при составлении мелко-масштабных карт“; *Д. Ерихшизона* — „Некоторые вопросы редакции оформления мелкомасштабных справочных карт“ и *В. М. Перикова* — „Новый хромо-альбуминный способ корректирования печатных форм и нанесения „Заливок“ на металлических пластинах.“

Сви су ови чланци практичне природе и саопштавају резултате усавршавања технике појединих делова картографског процеса и износе их на опште искоришћавање и даљу разраду. У овом смислу пракса у СССР. много отскаче од обичаја усвојених у осталим културним државама, где приватна техничка и индустријска предузећа пажљиво крију од својих конкурената свој постигнути успех.

БИБЛИОГРАФИЈА

Детаљни преглед садрживе стручне штампе претставља један од најважнијих информативних делова стручног часописа и у исто време његово попуњавање скопчано је обично са многим тешкоћама.

Ако пропатимо развој ма каквог од постојећих најистакнутијих часописа геодетске и геоматарске струке, на пример, *Zeitschrift für Vermessungswesen*'а, може се видети како је ишло са организацијом овог дела: испочетка— веома ретке рецензије о важнијим књигама, које постају са временом многобројније. Покушај са рефератима чланака у часописима, мада и у ограниченом

облику, — у оквиру само немачких часописа, брзо се гаси и ишчежава са страна часописа. На крају крајева задржавају се прикази књига, који задоцњавају за годину и више дана и систематизован списак стручне литературе, изишле у посебним издавањима или у часописима — домаћим и страним — у току године дана.

У многим часописима редовно се објављује списак чланака у стручним часописима, који стижу уредништву за размену. И чак у оваквом, доста штуром облику, информација о објављеним радовима веома је корисна за оне читаоце, који се интересују развојем струке и траже литературу по питањима, на којима раде.

Али, наравно, детаљнији приказ о садржини расправе или књиге не само олакшава избор и набавку потребне литературе, него и информише о постојећем напретку геодетске и геометарске технике и науке и потстрекава на ближе упознавање са питањима, постављеним на дневни ред. Такав приказ стручне литературе редовно, мада и с временским закашњењем, даје одличан италијански часопис „Rivisto del Catasto“, који, је како се по свему види, обилно снабдеван материјалним сретствима од стране државе.

Код нас, са скученим буџетом на издање, може се рачунати само на бескористан рад оних немногобројних стручњака, који могу и хоће да прате стручну литературу и који желе да нешто допринесу у корист развоја струке.

За то детаљнији прикази стручне литературе имају још ограничен обим, који ће надамо се, напредовати са временом.

Уз то ћемо давати редовно списак чланака у часописима и стручних књига, који допру у руке наших сарадника.

Страни часописи

Zeměměřičký obzor, бр. 9.

Ing. Dr. Josef Bohm — Рачунање редуција праваца тригонометријске мреже на картографску пројекцију.

Dr. Bohuslav Hruďička — Метереологија у геометарској пракси.

Zeitschrift für Vermessungswesen — Свеака 21.

Pinkwart — Die Genauigkeit der trigonometrischen Punktbestimmung.

Idler — Der Laufenhaltungsdienst unter besonderer Berücksichtigung grossmasstäblicher Grundlagen.

Свеака 22.

Pinkwart — Свршетак горе обележеног чланка

Johannsen — Bestimmung der ausgleichenden Graden.

Allgemeine Vermessungs — Nachrichten — № 19.

Dr. Pinkwart — Aus der Vermessungspraxis (завршетак).

C. Calov — Die Konstruktion parallelperspektivischer Geländestereogramme für Linsenstereoskope.

Th. Sojka — Zum Verbindungsverfahren von Behörden bei Vergebung von Arbeiten an Öffentlich bestellte Vermessungsingenieure.

F. Schumacher — Die Zahl.

Tijdschrift voor Kadaster en Landutkunde.

№ 3 — A. Scheffer — De construeerende rekenmachine.

№. 4 — J. H. Jonas — Bijhet wederoplooven van de in Nederland verwoeste steden.

J. H. Jonas — Naar aanleiding van de lezing Haazbroek over Hermetnigen.

J. W. Hoving — En bijzonder geval van puntsbepaling door achterwaarts insnijden.

F. Harkink De Brunsviga — Coördinatenmachine.

. de Grot — Eln vereenvoudigde bepaling van de natuurlijke waarden der goniometrische functies.

№ 5 O. J. Jonas. Ruilverkaveling, ook nu.

C. Krombeen — De Landmeter en de Ruilverkaveling.

J. J. Gorter — Naturschoon en Ruilverkaveling.

W. Smit — Actueele vraagstukken.

Према предлогу Белоруског Пољопривредног Института у Горком почели смо са њим размену издања.

Од њега смо добили оне књиге Анала, где су штампане расправе геодетског карактера.

Такве су у Тому I — 1935 год.

Проф. Паноу В. В. — Ураунавање адзак пры геадзічным нівеліраванні пунктаў трыганаметричнай сеткі.

Ларченко Е. Г. — Аб дакладнасці вылічэнна плошчау і дапасаванні ларчыфымчнай лінейкі пры іх вылічэнні

Бевверхі М. — Дыференцыяльнае раунане геадэзічнай лініі на паверхні вярчэння.

Тому III — 1936 год.

Доц. И. В. Зубрицкий — Высотное обоснование при крупных штабных с'емках.

Д. А. Кулешов — Об измерении углов прецизным теодолитом Вильда способом круговых приемов.

Е. Г. Ларченко — О вычислении координат Гаусе Крюгера по местным координатам при составлении сборных планов и карт.

Том VII. — 1938 год.

Д. А. Кулешов О применении стальных проволок при измерении базисов и в полигонометрии.

И. В. Зубрицкий — Способ совместного определения приближенного значения географической широты места, поправки хронометра и азимута земного направления.

Е. Г. Ларченко — Вычисление поправок за центрировки и редукции.

Таблицы размеров рамок и поверхностей трапеции в маш. 1:10 000 на земном сфероиде Бесселя.

Садражај бр. 7 и 8 „Гоодезиста“ дајемо у засебном деталном прегледу.

В Е С Т И

† ТОМА МРАЗОВАЦ

Изненадна, неумитна смрт отргла је из наших редова једног одличног члана и друга. Од срчане капи умро је дне 16 септембра о. г. у Новом Саду Тома Мразовац инспектор Министарства пољопривреде у пензији и овл. цив. геометар.

Рођен 18 октобра 1882 у селу Будичини, срез Петриња свршио је основну школу и нижу гимназију у Петрињи. Вишу гимназију похађао је у Загребу, где се после матуре био најпре уписао на правни факултет, али већ 1905 ступа у државну службу као вежбеник код Надзорништва катастарске измере у

Загребу и 1907. полаже државни стручни испит. Као катастарски пристав и касније као катастарски мерник био је на новом премеру у разним местима у Хрватској. Радио је и на реамбулацији у местима: Језеране, Стубица Доња, Јосипдол и Стубица Горња, где га је затекао светски рат. Три пуне године провео је у заробљеништву у Русији. После рата долази по позиву Министарства за аграрну реформу у Нови Сад, да преузме као

технички надзорник радове на спровођењу аграрне реформе. Ту почиње ново посебно успешно доба његовог општег и напосе стручног рада. У првим послератним, доста несређеним приликама он ради на организацији аграрних установа, организује и води техничке радове, спроводи хитне парцелације великих површина за добровољце и сиромашне земљораднике, пројектује и оснива нова насеља нашег живља и све своје снаге по-

свећује овоме националном и социјалном раду. За овај свој рад примио је два пута признање са највишег места одликовањима орденом Светога Саве IV и V реда. Касније постаје и шеф Аграрног уреда у Новом Саду на ком је положио понзионисан 1927. године. Као доста млад пензионер он ради даље свој стручни посао у својој цивилној пословници, да свој рад настави и донекле доврши у приватној професији.

У Новосадској Секцији удружења геометара и геодета покојник је био оснивач и један од сталних и вредних сарадника. Није било управног одбора у коме он није суделовао, а више година водио је рад секције као њен претседник. Тома Мразовац има најлепше заслуге за опстој и напредак секције у Новом Саду, заслуге и за све оно, што је та секција доприносила преко свога удружења струци и сталежу.

Овако предан раду у свом позиву и пожртвован у настојањима сталежа он прву бригу води о својој породици. Чика Тома био је добар и примеран супруг, нежан и брижан отац својој деци. Зато је његов изненадни одлазак вољену породицу тако тешко погодио.

Признање и захвалност нам налажу да се покојника сетимо овим кратким и једноставним речима. Видан и трајан споменик оставља његов узорни рад, поштење и дружељубље не само у редовима његових другова геометара, већ и међу онима за које је радио и које је својим радом помогао.

Уцвеленој породици, нека буду утеха наше поштовање и сећање а његовом трешном телу нека је лака црна земља.

М. К.

† ПОПЕВИЋ АСПАРУХ

Дана 11 новембра 1940 год. умро је у Београду геом. Попевић Аспарух. Покојни Попевић рођен је 22 јуна 1905 у Прилепу, где је завршио основну школу. Гимназију је учио у Прилепу, а средњу техничку школу у Београду, где је дипломирао на геом. отсеку 1928 год. 1930 год. постављен је за чин. приправника код Кат. секције у Битољу и одмах након пар месеци у Београду у Одељењу. 1933 године премештен је у Аранђеловац где је био шеф. Кат. управе

све до 1938 године кад је премештен у Кат. управу у Земуну, а одатле у Одељење исте године.

Покојни Аспарух био је пример честитости, обдарен свим врлинама које красе човека: интелигенцијом, добротој душе, и искреношћу. Увек савестан и марљив, истицао се је солидним стручним знањем. Још као ђак својим држањем, учењем и владањем служио је као пример, па је као такав завршио Ср. тех. школу са одличним успехом. Ова црта провлачила се и кроз цео његов живот, тако да је у свим местима, где је био на служби остао најлепше успомене. У служби је

био пример реда, рада и пожртвовања, необично вољен од својих другова и цењен од претпостављених. Неумитна смрт отргла га је из наше средине у најбољем добу живота. онда кад је имао највише да да од себе. Његовом смрћу Удружење геометара и геодета губи једног честитог члана и искреног поборника, струка једног вредног пионира, а његова породица примерног мужа и оца.

Сахрани и предаји његових земних остатака матери земљи присуствовало је велики број његових поштовалаца, другова и пријатеља. Између осталих: Начелник Одељења катастра и државних добара Др. Краљ са госпођом, шеф катастарског отсека Г. Омерзу, виши саветник М. финанс., шеф. техн. отсека Инж. А. Костић, руковођач радова детаљног премера Инж. И. Живковић, референт, тригонометриског отсека инж. Н. Свечников, цео инспекциони одсек, особље техничког и катастарског отсека, велики број другова, пријатеља и поштоваца. Удружење геометара и геодета приложило је венац на одар покојника. У име удружења опростио се је п. председник Главне управе Л. Радић, који је између осталог рекао и ово:

„Наша велика љубав према теби била је израз захвалности према човеку, кога су красиле, заиста, све особине човека: безмерна љубав према својим друговима, осећај одговорности у раду, борбен и диван дух, идеје и неустрашиви рад за те идеје са циљем за бољи и праведнији живот.

Друже! Мучио си се у животу. У непрекидној борби а увек са геслом: правдом ка животној победи са самоодрицањем, без љубави своје мајке када је била она најпотребнија, осетио си већ у Младичком добу све немилосрдне ударце живота. Ниси пао борио си се и даље. Пример је узвишен и достојан човека.

Имали смо те као борца и човека, а и сад те имамо. Ти си нам светла

стаза у нашем раду, која показује пут.

У име свих твојих другова клањам се твојим севима, нека ти је вечна слава и помен.“

„ГРУНТОВНИЦА“

Ових дана изишла је из штампе књига под насловом „Грунтовница“ од М. Станишића, водиоца земљишних књига на Умци. Књига је писана као приручник за власнике непокретнина. У њој су изложени земљишнокњижни принципи и важнија земљишнокњижна правила. У овој књизи писац нарочито указује на опасности које прете власницима непокретнина ако не воде рачуна о постојању земљишне књиге. По закону о земљишним књигама сваки власник непокретнина дужан је да стално одржава у реду земљишну књигу у погледу својих непокретнина. Чим се изврши какав неправилан упис на његовим непокретнинама као на пример пренос или оптерећење, а то се може лако догодити, мора одмах да замоли код суда забележбу да је упис неправилан — споран. То мора да учини у законском року, који некад траје само петнаест дана, некад месец, а некад изузетно (у неким случајевима када оштећени није обавештен о дозволи уписа), три године. Ако то пропусти, могу настати тешке и судбоносне последице, па и сам губитак непокретнина.

Земљишна књига замењује — ступа на место ранијег система тапија и интабулационих књига, али се од овога у многим разликује. На првом месту ту је принцип поуздања, који код ранијег система није постојао. По томе принципу, ако власник непокретнина на неправилност не реагира, з трећи издејствује у доброј вери упис каквог права, овај ће то право пуно важно стећи и власник непокретнина неће моћи више доћи до исправке неправилности. Он је тако изгубио своје непокретнине или ће претрпети терете, већ према коме шта је трећи уписао. При томе неће моћи тражити накнаду штете од државе, јер је на њему дужност да земљишну књигу одржава у реду.

Овим опасностима изложени су сви власници непокретнина, па чак и они који и не помишљају да врше ма какав правни промет — туђење или оптерећење. С тога сви власници, без разлике, морају земљишну књигу да стално одржавају у реду у погледу својих непокретнина. На сваку неправилност морају да реагирају у року и на начин прописан у земљишнокњижним законима. Све го једнако вреди и за имаоце других права на непокретнинама као на пример за хипотекарне повериоце, имаоце права службености или ужитка.

У дневним листовима често се може прочитати позив, да власници непокретнина изврше преглед земљишне књиге. Овај позив — проглас, међутим, издаје се само када се врши исправни поступак и само за тај поступак. Али, осим тога, сваки власник непокретнина мора с времена на време да врши још и редовни преглед књиге, све док она постоји. За овај преглед не издаје се никакав проглас, па га многи пропуштају и тако се излажу последицама које могу бити, рекли смо, и сам губитак непокретнине. Када и како ће се овај преглед вршити изложено је у књизи — приручнику „Грунтовница“, па ће она тако свакоме добро послужити.

Цена књиге је веома популарна (5 дин.), па и ту треба писцу одати признање.

ЗЕМЉИШНЕ КЊИГЕ У МИОНИЦИ

Министар правде наредио је да се код Среског суда у Мионци, почевши од 15 новембра 1940 год. отворе новоосноване земљишне књиге за 13 катастарских општина и то: Шушеоке, Ђурђевац, Пауне, Паштрић, Попадић, Струганик, Берковац, Брежђе, Мрчић, Бошњановић, Јајчић, Цветановац и Горњи Лајковац.

Од тога дана почиње и поступак за исправљање. Пријаве којима заинтересовани захтевају промену уписа у земљишним књигама на основу права стечених пре дана отварања земљишних књига, као и пријаве, којима повериоци захтевају пренос старих терета из интабулационог протокола у земљишне

књиге, морају бити предате Среском суду у Мионици најдаље до 14 маја 1941 године закључно. Пропуштање овога рока има за последицу губитак права на остваривање захтева који се морају пријавити, према трећим лицима која стичу књижна права у доброј вери на основу уписа у земљишној књизи, уколико ови уписи нису оспоравани. У поступку за исправљање не плаћају се никакве таксе.

Са овим је завршено оснивање односно отварање земљишних књига за цео срез Колубарски (Мионица), т. ј. за 54 катастарске општине.

КАТАСТАРСКА УПРАВА У БЕЛУШИЋУ

Министарство финансија образovalo је нову катастарску управу са седиштем у Белушићу са надлежношћу за Срез левачки Моравске бановине односно за подручје Пореске управе у Рековцу.

ЗЕМЉИШНЕ КЊИГЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

По наређењу министра правде отворене су земљишне књиге код среског суда у Лазаревцу почевши од катастарских општина и то: Велики Црљени, Цветовац, Миросаљци, Вреоци, Шопић, Барошевац и Зеоке.

Од поменутог дана почиње за те општине и поступак за исправљање. Рок за подношење пријава у погледу промене уписа права власништва и у погледу преноса терета из интабулационог протокола у земљишну књигу одређен је до 14 марта 1941 године закључно. Пропуштање овог рока има за последицу губитак права на остваривање захтева који се морају пријавити према трећим лицима која стичу књижна права у доброј вери на основу уписа у земљишној књизи уколико ови уписи нису оспоравани.

За осталих 26 катастарских општина биле су отворене земљишне књиге 1 септембра 1939 године а рок за подношење пријава у погледу тих општина истекао је даном 21 августа 1940 године.

Тиме је завршено оснивање односно отварање земљишних књига за цео колубарски срез (Лазаревац).

ОТВАРАЊЕ ЗЕМЉИШНИХ КЊИГА У ГРОЦКОЈ

Министар правде наредио је да се код среског суда у Гроцкој почевши од 1 новембра 1940 отворе земљишне књиге за катастарске општине Сенаја, Пударци, Камендол, Брестовик и Болеч. Од тога дана почиње и поступак за исправљање. Рок за подношење пријава одређен је до 30 априла 1941 закључно. У том року морају заинтересовани на писмено или на записник код суда поднети пријаве којима захтевају промену уписа у земљишној књизи на основу права стечених пре дана њезиног отварања, а тако исто и повериоци који желе да се њихова права стечена у интабулационој књизи пренесу у земљишну књигу.

Последица пропуштања овог рока је губитак права на остваривање захтева који се морају пријавити, према трећим лицима која стичу књижна права у доброј вери на основу уписа у земљишној књизи, уколико ови уписи нису оспоравани. У поступку за исправљање не плаћају се никакве таксе.

УРЕДБА О ОСНИВАЊУ КОМАСАЦИОНОГ ПОВЕРЕНИШТВА

Министарски савет на предлог министра пољопривреде прописује Уредбу о оснивању комасационог повереништва.

Према овој Уредби комасационе послове на подручју срезова: Сремска Митровица, Рума, Ириг, Сремски Карловци, Стара Пазова и Земун, који се изводе по Закону од 22 јуна 1902 године о комасацији земљишта, вршиће комасационо поверенство првог степена са седиштем у Сремској Митровици и комасационо поверенство другог степена са седиштем у Београду.

Уредба опширно предвиђа састав и организацију рада комасационог поверенства у Сремској Митровици и у Београду, начин постављања службеника, итд.

Чланови комасационог поверенства и њихови заменици постављају се Краљевим указом на предлог министра пољопривреде.

Сукобе о надлежности између комасационих и других власти решаваће Касациони суд у Београду.

Даном ступања на снагу ове Уредбе престаје надлежност комасационог поверенства првог степена у Вуковару и земаљског комасационог поверенства у Загребу по предметима који се односе на горње срезове. Комасационо поверенство првог степена у Вуковару и земаљско комасационо поверенство у Загребу предаће новооснованим поверенствима ове предмете по словима комасације, било да се налазе у поступку, било да су свршени.

Даном ступања на снагу ове Уредбе престају важити прописи Уредбе Министарства правде од 2 јануара 1926 године о допуни и устројству досадашњих жупанијских комасационих поверенстава и комасационог поверенства за територије крајишко-приморске, загребачке, осигејке и сремске области, као и сви остали прописи који су у супротности са одредбама ове Уредбе.

УНАПРЕЂЕЊА

Указом Краљевских Намесника на предлог Министра финансија унапређени су: За кат. инспектора VI положајне групе **Стјепан Цико**, виши катастарски геометар Кат. управе у Смед. Паланци; за више катастарске геометре VI положајне групе **Савић Глигорије**, **Милачић Димитрије**, **Радић Лука** и **Пурић Надежда**, катастарски геометри VII положајне групе; за катастарске геометре VII положајне групе: **Терзић Хусеин** у Финансијској дирекцији Бања Лука, **Фогл Мартин** у Катастарској управи у Пожаревцу, **Мулабдић Неџип** у Катастарској управи у Битољу, **Поповић Душан** у Катастарској управи у Охриду, **Стајић Милан** у Министарству финансија, **Радусиновић Благога**, **Ђорђе Хаџиантоновић** и **Борисав Тонковић**, сви катастарски геометри VIII положајне групе.

Решењем Министра финансија унапређени су: За катастарске гео-

метре VIII положајне групе: **Марковић Радослав**, **Додер Реља**, **Вујићић Илија**, **Иванов Павле**, **Фехимовић Мухамед**, **Смиљанић Тимотије**, **Милошевић Божидар**, **Миладиновић Живојин** и **Миклавчић Карол**, помоћни геометри IX положајне групе. У девету положајну групу: **Дружетић Јосиф**, **Муфтић Енес**, **Мелентијевић Илија**, **Вуковић Илија** и **Радић Борисав**, чиновнички приправници од IX положајне групе; за чиновничког приправника X положајне групе: **Јурић Томислав**, дневничар Катастарске управе у Смедеревској Паланци.

ПРЕМЕСТАИ

Указом Краљевских Намесника на предлог Министра финансија премештени су: **Живанчевић Будимир**, кат. инспектор из Катастарске управе у Панчеву у Финансијску дирекцију у Нови Сад; **Цико Стјепан**, катастарски инспектор из Катастарске управе у Смедеревској Паланци у Катастарску управу Панчево, **Зулфикарпашић Зија** из Катастарске управе у Обреновцу у Катастарску управу на Умци, **Папо Аврам** из Катастарске управе у Јабучковцу у Катастарску управу у Вишеграду, **Савић Божидар** и **Пајер Славко** из Министарства финансија у Катастарску управу у Неготину.

Решењем Министра финансија премештени су: **Лазић Љубомир** из Катастарске управе на Умци у Катастарску управу Обреновац, **Супанчић Антун** из Катастарске управе у Великом Орашју у Катастарску управу у Двору, **Хабер Јосип** из Катастарске управе у Ивањици у Катастарску управу у Великом Орашју, **Нешић Светислав** из Катастарске управе у Великом Орашју у Катастарску управу у Ражњу, **Рејзовић Ибрахим**, чин. приправник из Катастарске управе у Тузли у Катастарску управу у Ћуприји и **Анђелковић Александар**, архивар из Катастарске управе у Панчеву у Катастарску управу у Новом Саду.

ПЕНЗИОНИСАЊА

Указом Краљевских Намесника на предлог Министра финансија пензионисани су: **Трнић Стеван**, виши катастарски инспектор V положајне групе Дунавске финансијске дирекције у Новом Саду и **Фал Густаф**, виши катастарски инспектор V положајне групе Катастарске управе у Јајцу.

ИЗ УРЕДНИШТВА

У Геометарском и геодетском гласнику св. 4 за јули и август 1904 г. изашао је чланак: „Власништво — задругарство и катастар.“ Исти не претставља мишљење ни сталеза ни Уредништва.